

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

© Foto mevr. Wiersma-Nauta

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

Johannes Paulus Spiering, getrouwd met Trijntje Harmens Dijkstra, komt rond 1825 vanuit IJlst als timmerman in het dorp, op Tsjaerddyk 42, wonen. Het dorp heeft sinds het overlijden van Edgar Scheltes in 1783 geen timmerman meer gehad.

Folsgeare is nog maar klein, er staan op dat moment slechts zes woningen in het dorp. Twee huizen zijn in bezit van de kerk, er is een arbeiderswoning, een timmerzaak en verder zijn er nog twee koemelkers.

De timmerzaak heeft te weinig ruimte en in 1836 bouwt Spiering een huis met timmerschuur op Tsjaerddyk 44. Het wordt met erfpacht gebouwd op een stuk land dat eigendom is van de pastorie, genaamd de Baetwe. Op dit perceel is de latere Garastrjitte aangelegd.

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

Tresoar: Eekhof 1850

J.P.Spiering overlijdt in 1849 en Pieter Willems Twijnstra, een vrijgezelle slagerszoon uit Abbega, volgt hem als timmerman op.

Twijnstra krijgt zoveel werk, dat hij in 1853 er een paar timmerknechten bij wil hebben zoals valt op te maken uit de onderstaande advertentie in de Leeuwarder Courant.

L.C. 20-05-1853

Twee à drie **TIMMERKNECHTEN**, het Timmeren en Metselen geheel of deele verstaande, kunnen dadelijk voor een jaar vast werk bekomen. **I** vervoegge zich in persoon bij **PIETER W. TWIJNSTRA**, Mr. Timmerman Folsgeare.

Twijnstra bouwt o.a. in 1864 de nieuwe kerk die kort daarna begint te verzakken. (Het gevolg is dat de kerk wordt afgebroken en in 1875 wordt vervangen door de huidige kerk)

In 1871 koopt hij de timmerzaak van Paulus Johannes Spiering uit IJlst (de zoon van de timmerman uit 1825) en in 1872 verkoopt hij de zaak aan Auke van der Velde uit Oosthem.

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

De eerst Ondergeteekende door aankoop Eigenaar geworden zijnde der **TIMMER-AFFAIRE** van **PIETER WILLEMS TWIJNSTRA** te Folsgeare, neemt de vrijheid zich beleefd aan te bevelen in alles wat het vak betreft; terwijl de vorige Eigenaar voor het in hem gestelde vertrouwen bedankt, recommandeert hij hiermede tevens zijnen Opvolger

Folsgeare, den 12 April 1872.

AUKE W. v. D. VELDE.
P. W. TWIJNSTRA.

LC 16-04-1872

foto archief Feike van der Velde

Auke van der Velde is de man die een groot uitbreidingsplan in het dorp ter hand neemt. Hij bouwt in 1874 de eerste sociale huurwoningen in Folsgeare. Het was een blok van vier woningen, onder een puntdak, op het erf achter de timmerzaak.

De toegang naar de huisjes was via het erf van de timmerzaak van Auke van der Velde, langs de opvaart, om het blok heen, naar de zuidzijde van de woningen. De huizen stonden dus met de achterkant richting de timmerzaak gericht.

De buitenste huisjes hadden één raam aan de voorkant en de middelste hadden twee ramen. Via de deur kwam men in een halletje waar een trap naar boven was. Via het halletje kwam men links in de kamer, waar achterin twee bedsteden

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

waren. Achter het halletje was rechts een klein keukentje. Boven was nog ruimte voor een slaapkamer of opslag van goederen.

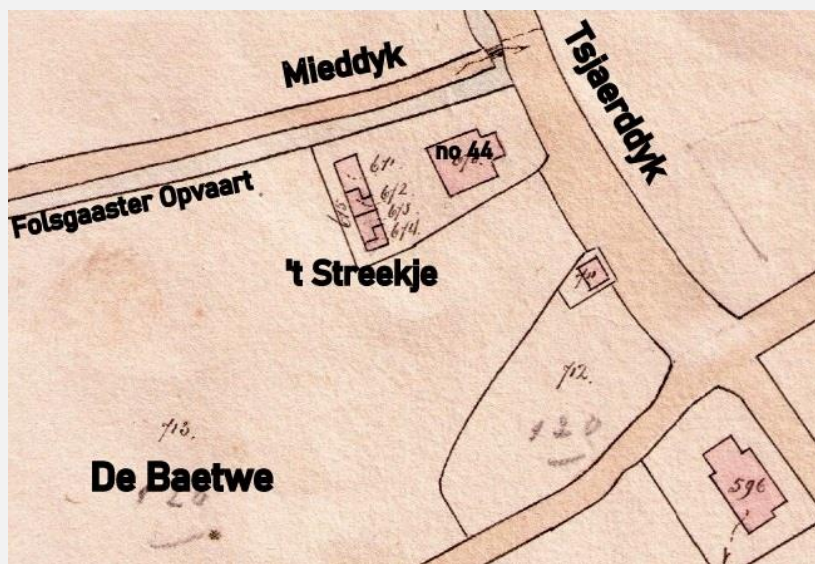
De bewoners moesten met elkaar één regenput delen die voor de huisjes stond. Hier was tevens de bleek waar de was kon worden gebleekt en gedroogd.

foto Wytse Heida

Twee wc's (húskes') stonden net boven de sloot aan weerszijden van het blokje woningen. De sloot aan de oostkant is er nu niet meer. Deze is gedempt bij de bouw van de nieuwe school. De sloot aan de westkant is er nog wel. Dit is de Folsgeaster opvaart

In 1903 deed de kerkvoogdij een aanvraag bij de gemeente voor invoering van het tonnenstelsel. Aan de betalingen uit het kerkarchief is te zien dat dit kort daarna is ingevoerd. Het blokje woningen stond in het dorp en omgeving al snel bekend onder de naam 't Streekje

Tresoar:
Netteplan kaart 1887

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

De tussenmuren van de huisjes waren van één steens metselwerk. Daarom was het vooral 's winters moeilijk om de kamer een beetje warm te krijgen.

In de buitenste woning aan de oostzijde is nog steeds een klein raampje in de zijgevel te zien. Dit raam is er speciaal in gezet voor een zieke met tbc die daglicht nodig had.

Voor arbeiderswoningen waren ze in die tijd heel modern en vooruitstrevend.

foto Wytske Heida

Verkoop van nieuwe Houtwaren enz. te FOLSGARE.

A. HERINGA, Deurwaarder & Candidaat-Notaris te Sneek, zal op Vrijdag den dertigsten April 1875, 's morgens precies 9 uur, bij boelgoed, tegen dadelijke betaling, verkoopen:

Een belangrijke voorraad nieuwe HOUTWAREN enz., hoofdzakelijk bestaande in: greenen en vuren Planken, dito Battings, eiken en ijperen Posten, Ribben, Kolders, Juffers, eiken Paalhout, Hekpalen en Damleggers, Azijnstokken, gladde, gewolfde, gesmoorde en gewone roode Dakpannen, Spijkers, Draadnagels, Bogt- en Haakbanden; voorts Kelder- en Deurkozijnen, Dekriet en Brandhout, alles 's daags vóór den verkoop ter bezigtiging en zeer geschikt ter vervoer zullende liggen bij de Huiszinge van A. W. van der Velde, Mr. Timmerman en Annemer te Folsgeare, alwaar geadigden zich op bovengemelden dag en uur gelieven te vervoegen.

Auke van der Velde blijft niet lang, want in 1875 neemt Gerrit Gerrits Monsma van Gauw de timmerzaak over.

L.C. 23-04-1875

Gerrit Gerrits Monsma heeft niets met de huurwoningen. In 1876 komen de woningen te koop met "regt van zamenvoeging". De buitenste woningen moeten resp. fl. 611, - en fl. 599,- opbrengen. De tussenwoningen fl. 555, - en fl. 562, -

L.C. 28-01-1876

Publieke Verkoop VAN Huizen te Folsgeare en Nijland, EN LAND onder Ijsbrechtum en IJtens.

De Notaris TADEMA te Heeg zal, ten verzoeken van den Heer A. HERINGA, Candidaat-Notaris te Sneek, op Dingsdag 8 Februarij 1876, 's nam. 2 uur, bij M. W. Hoekstra, buiten de Noorderpoort te Sneek, finaal verkoopen:

- a. Een Huis of 4 Woningen met Bleeken te Folsgeare, in 4 perceelen met regt van zamenvoeging; geboden: perc. 1, de Kamer met Bleek bij de Wed. Canrinus in huur, f 555; perc. 2, de Kamer en Bleek door Sjouke de Vries bewoond, f 611, perc. 3, de Kamer en Bleek door Pietje Boschma bewoond, f 599, en de Kamer en Bleek door A. Smeding bewoond, perc. 4 f 562. Zamen f 2327.

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

Gerrit Gerrits Monsma komt in 1879 te overlijden. Er wordt boelgoed gehouden op 8 april van datzelfde jaar.

Timmergereedschap, Materialen, Meubelen, Huisraad, enz.

G. BENTHEM REDDINGIUS, Notaris te IJlst, zal op Vrijdag den 25 April e. k. des morgens 8 uur, ten sterfhuize van G. G. Monsma Jr. te Folsgeare, bij boelgoed, à contant, verkoopen:

1. **Timmergereedschappen en Materialen**, als: 1 groote takel met strop, tooijen, blokken, 3 touwtonnen en aardwinde, 1 kleine dito met diverse tooijen en blokken, 1 complete heistelling, 1 grondboor met stokken, 2 beste handschroeven, 2 dommekrachten, 1 houtwagen, 2 trappen, diverse ladders, 1 draagberrie, eenige kruiwagens, 2 schuifleden, 1 groote en 1 kleine slijpsteen, tikzels, sleijen, 1 nieuwe koekmolen, 2 aadschamnels, groote partij spijkers, haken en banden, steen, pannen, kalk, cement, vuren en greenen planken, gewaterde ijpen- en eschenstammen, eiken posten, en verder alles wat tot eene complete timmeraffaire behoort.

2. **Meubelen en Huisraad enz.**, waaronder: eikenhouten linnenkast, vuren kast met laden, lessenaar, tafels, stoelen, kagchels, bedden met toebehooren, enz.

3. **Eenig Goud en Zilver.**

In opdracht van de weduwe van Gerrit Monsma, Antje Willems Alberda, worden het huis met timmerschuur en de vier woningen door notaris Benthem Reddingius uit IJlst verkocht aan Theunis Morra en Melle Lourens Reitsma, timmerman uit Offingawier.

De timmerzaak heeft vervolgens verschillende eigenaren gehad.

4 a 5 **TIMMER- en METSELAARS-
KNECHTEN**, een met Boerewerk bekend, kunnen terstond geplaatst worden bij **H. ZWARTS** te Folsgeare.

Op 14 april 1882, plaatst timmerman Zwarts een advertentie in de LC.

Uit onderstaand artikel in de LC van 25-06-1883 blijkt dat Zwarts dan nog steeds timmerman in Folsgeare is.

— Het bouwen van een nieuwe plaats voor de onlangs afgebrande van den heer S. Lonneman te Franeker is gegund aan den laagsten inschrijver H. Swarts te Folsgeare, voor de som van f 14,100. De begrootingsom was f 14,600.

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

Rond 1910 was er in het pand een timmer- en verf winkel. Een derde gedeelte van de stal is afgescheiden en doet dienst als verf winkel. Gerrit Twijnstra was de timmerman en Jaring Zoethout deed met zijn zoon Age de verfwinkel.

Foto uitg. v.d.Meulen bv Sneek

In 1923 kopen Feike en Sietske Damstra de zaak van Wybe Zijlstra uit Huizum. Sietske is een dochter van smid Heinsius uit het dorp.

Op een foto uit deze tijd is te zien dat de boerderij toen een deur in de zijgevel had.

foto Feike Damstra

Als koopman Hein Damstra het transport- en fouragebedrijf in 1939 overneemt van zijn vader Feike, koopt hij de woningen van 't Streekje op. De huisjes werden na aankoop als opslagplaats voor veevoer gebruikt.

Het pand is nog bezwaard met overpad langs de westkant ten behoeve van de achtergelegen woningen en met licht- en lucht schepping van voormelde

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

woningen. Tevens met een jaarlijkse grondrente voor de pastorie van Oosthem, Abbega en Folsgeare van fl. 7.68.

Op 24 mei 1957 koopt Hein Damstra de grondrente, die inmiddels 10 gulden per jaar is, af van de pastorie van de Hervormde gemeente in Oosthem. De koopsom was 200 gulden.

De broers Willem en Bartele werkten ook mee in het bedrijf. Zij brengen de melk van de boeren naar de fabriek. In het begin gebruikten ze daarvoor een Dodge vrachtwagen. In de achterkant van de schuur van de boerderij kwam een grote deur, opdat de wagen naar binnengereden kon worden.

Later kwam er een Steyr vrachtwagen op diesel. Deze was wat langer dan de Dodge en paste niet in de schuur. Daarom werd er een uitbouw aan de schuur gemaakt.

foto Feike Damstra

In de oorlog werd in de schuur een veestal gemaakt voor een paar koeien. Buurman slager Douwe Posthuma heeft in deze periode meerdere dieren clandestien geslacht.

In 1970 koopt Siep van der Velde de boerderij en de vier huisjes in één koop. De boerderij was op dat moment in twee woningen verdeeld. Aan de ene kant woonde de weduwe van vader Feike Damstra, Sietske Heinsius. De andere kant was de woning van zoon Hein Damstra.

De woningen worden verbouwd tot garageboxen. De deur in de zijgevel werd later verwijderd.

't Streekje achter de boerderij nog met puntdak in 1972.

foto collectie Boeijsinga

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

In 1984 wordt het puntdak van de huizen vervangen door een schuin aflopend plat dak. Bij de sloop van het puntdak bleek dat een dikke laag krantenpapier dienst had gedaan als isolatie.

foto archief DB

Het pand met de 4 garageboxen wordt verrijkt met een naambord waarop de oude dorpsnaam 't Streekje staat. Dit naambord is geschilderd door Feike van der Velde en siert het pand sinds de officiële naamgeving.

foto Atse Bruin

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

Het grootste raadsel van het 't Streekje is wel het “Folsgaaster hunebed” dat in de voormalige bleek van de woningen staat. Het enige wat men met zekerheid kan zeggen is, dat uit onderzoek is gebleken dat de stenen oorspronkelijk uit Frankrijk komen.

foto Wytske Heida

foto Atse Bruin

De boerderij met daar achter 't Streekje, nu met een schuin dak

Dorpscanon van Folsgeare

Tsjaerddyk 44 en 't Streekje

De situatie anno 2021

foto's Wytske Heida

Colofon

Tekst: Atse Bruin, Wytske Heida

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: mevr. Wiersma- Nauta, Feike Damstra, archief Feike van der Velde, Atse Bruin, archief DB Folsgeare, uitg. v.d. Meulen bv Sneek, Boeijinga, Wytske Heida

Kaarten: Tresoar

Artikelen en advertenties: LC

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkene. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.